

**MALİYE POLİTİKASININ ÖZEL TÜKETİM VE BAZI SOSYAL
ÇIKTILAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ¹**
**The Impacts of Fiscal Policy on Private Consumption and Several Social
Outcomes**

Şaduman YILDIZ

Yrd. Doç. Dr., Bayburt Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
İktisat Bölümü
sayildiz@bayburt.edu.tr

Selim BAŞAR

Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
İktisat Bölümü,
selim@atauni.edu.tr

Çalışmanın Türü: Araştırma

Öz

Bu çalışmanın amacı, çeşitli ülke gruplarında maliye politikasının özel tüketim ve bazı sosyal çıktılar üzerindeki etkilerini araştırmaktır. Bu amaçla 2000-2012 yılları arasında 26 yüksek, 17 üst-orta, 15 düşük-orta ve 12 düşük gelirli olmak üzere toplam 70 ülke ele alınarak çeşitli modeller oluşturulmuştur. Sonuçlara göre, düşük gelirli ülkeler dışındaki diğer gruplarda kamu harcamalarındaki artışın özel tüketimi artırdığı görülmüştür. Bulgulara göre, bütün ülke gruplarında eğitim için yapılan kamu harcamalarındaki artışın yükseköğretimde okullaşma oranlarını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Yüksek gelirli, üst-orta gelirli, düşük-orta gelirli ve düşük gelirli ülke gruplarında kamu harcamalarının artırılması cinayet oranlarını azaltmaktadır. Düşük gelirli ülke grubu dışındaki diğer gruplarda sağlık için yapılan kamu harcamalarındaki artış ölüm oranlarını, çocuk ölüm oranlarını azaltmakta, doğumda yaşam beklentisini artırmaktadır. Son olarak araştırmada ele alınan ülke gruplarından düşük gelirli ülke grubu dışındaki diğer gruplarda sağlık için yapılan kamu harcamalarının artırmaktadır. Düşük gelirli ülkelerde ise sağlık üzerine yapılan kamu harcamalarından ziyade KBGSYH'nın ve kentleşme oranının artırılması doğumda yaşam beklentisini artırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Maliye politikası, özel tüketim, sosyal çıktılar, panel veri regresyon modeli.

¹ Bu makalede, Atatürk Üniversitesi SBE'nde yapılan aynı isimli doktora tezinin sonuçları verilmiştir.

Abstract

The aim of this study is to investigate the impacts of fiscal policy on private consumption and several social outcomes in various country groups. For this purpose, various models were constructed for a total of 70 countries, of which, 26 are high-income, 17 are high-middle, 15 are low-middle and 12 are low-income countries. According to the results, public spending increases private consumption except low-income countries. It was concluded that public spending on education positively affects schooling rates in higher education in all country groups. Increase in public health spendings decreases mortality rates all groups of countries except low-income countries. In low-income countries, increased gross domestic product per capita, urbanization and access to improved water supply decrease mortality rates rather than public spending on health. Public spendings reduce murder rates in all countries. On the other hand, increase in health spending decreases child mortality rates except low-income countries. GDP per capita and urbanization increase life expectancy at birth in low income countries rather than health spending.

Keywords: Fiscal policy, private consumption, social outcomes, panel data regression model.

I. GİRİŞ

Maliye politikasının öneminin artması, söz konusu politikanın iktisadi faaliyetler ve sosyal yaşam üzerindeki etkilerini ön plana çıkarmıştır. 1929 Ekonomik Buhran'ından sonra ortaya çıkan Keynesyen yaklaşımda, maliye politikası uygulanması ile birlikte toplam talepte ve özel tüketim harcamalarında artışlar olacağı öngörülmektedir. Aksi görüşü savunan Ricardocu Eşdeğerli Hipotezi ise kamunun genişletici ve daraltıcı politikalarının özel karar birimlerinin davranışlarını etkilemeyeceğini ileri sürmektedir. Dolayısıyla kamu harcamalarındaki değişimler karar birimlerinin özel tüketimleri üzerinde etkili değildir. II. Dünya Savaşı sonrası Keynesyen görüşün belirgin etkisi ile kamu harcamaları kalkınma amacıyla da kullanılmıştır. Bu kapsamda ülkeden ülkeye değişmekle birlikte sağlık ve eğitim başta olmak üzere çeşitli sosyal harcamalarda artışlar meydana gelmiştir. Bu çalışmada da maliye politikalarının özel tüketim ve çeşitli sosyal çıktılar üzerindeki etkileri araştırılmaktadır.

Maliye politikasının özel tüketim üzerindeki etkileri ile ilgili çalışmalarda farklı sonuçlar elde edildiği görülmektedir. Nicoletti (1988), 1961-1985 dönemi için 8 OECD ülkesini ele aldığı çalışmasında kamu borç ödemelerinden ziyade kamu borç faizi ödemeleri özel tüketimi etkilediği sonucuna varmıştır². Ghatak vd. (1996) Hindistan (1950-1986) üzerine

² NICOLETTI, G. 1988: "A Cross-Country Analysis of Private Consumption, Inflation and Ddept Neutrality Hypothesis", Erişim Tarihi: 10.07.2012. <http://www.oecd.org/dataoecd/22/5/35258354.pdf>

yasptığı çalışmasında vergi kesintilerinin özel tüketimi artırdığını ileri sürmektedir³. Arola (1996) 19 OECD ülkesi için yaptığı çalışmada (1970-1994) vergi, transferler ve kamu tüketim harcamaları yoluyla yapılan maliye politikası değişimlerinin özel tüketim üzerinde Keynesyen olmayan etkilere yol açtığını iddia etmiştir⁴. Molano (1997) İngiltere’de kamu harcamaları ile özel tüketimin bileşenleri arasında uzun dönemli ilişki olduğunu ve özel tüketimin bileşenleri üzerinde farklı etkilere yol açtığını ileri sürmektedir⁵. Benzer sonuçlar Fatas ve Mihov (2001)⁶ tarafından ABD; Hjelm (2002)⁷ tarafından 19 OECD ülkesi (1970-1997); Mohr (2002)⁸ tarafından Almanya ve Carmignani (2010)⁹ tarafından da Afrika ülkeleri için elde edilmiştir.

Bazı çalışmalar ise maliye politikalarının özel tüketim üzerinde Keynesyen olmayan etkiler meydana getirdiğini ileri sürmektedir. Giavazzi ve Pogono (1990), (1973-1989) dönemi için 10 gelişmiş Avrupa ülkesi üzerine yaptıkları çalışmalarında kamu harcamalarındaki artışlar ile tüketim arasında negatif ilişki elde etmişlerdir¹⁰. Ramey ve Shapiro (1998) ABD üzerine yaptığı çalışmada (1947-1996), askeri harcamalar aracılığıyla yürütülen genişletici maliye politikasının özel tüketim harcamalarını

³ GHATAK, A., GHATAK, S. 1996: “**Budgetary Deficits and Ricardian Equivalence: The Case of India**”, 1950-1986”, Journal of Public Economics, 60, 267-282.

⁴ AROLA, M. (1996) “**Effects of Fiscal Policy on Private Consumption**”, VATT Discussion Papers, No: 133.

⁵ MOLANO, H. 1997: “**Consumption and Fiscal Policy: UK Evidence From a Cointegration Approach on Substitution Between Private and Public Spending on Goods and Services**”, Empirical Economics, 22, 63 81.

⁶ FATÁS, A., MIHOV, L. 2001: “**The Effects of Fiscal Policy on Consumption and Employment: Theory and Evidence**”, CEPR Discussion Papers, No: 2760.

⁷ HJELM, G. 2002: “**Is Private Consumption Growth Higher (Lower) During Periods Of Fiscal Contractions(Expansions)?**”, Journal of Macroeconomics, 24, 17-39.

⁸ MOHR, M. 2002: “**On the Macroeconomic Impact of Fiscal Policy in Germany: Preliminary Results of a SVAR Approach**”, Erişim Tarihi: 12.06.2012.

http://www.bancaditalia.it/studiricerche/convegni/atti/fisc_policy/i/1.2_mohr.pdf

⁹ CARMIGNANI, F. 2010: “**Cyclical Fiscal Policy in Africa**”, Journal of Policy Modeling, 32, 254-267.

¹⁰ GIAVAZZI, F., PAGONO, M. 1990: “**Can Severe Fiscal Contractions Be Expansionary? Tales of Two Small European Countries**”, NBER Macroeconomics Annual 1990, 5, 75-122.

azalttığını ileri sürmektedir¹¹. Bhattacharya (1999) 12 ülke için yaptığı çalışmada kamu borcunun ABD dışındaki diğer ülkelerde tüketim eğilimini etkilemediği bulgusuna ulaşmıştır¹². Miller ve Russek (1999)¹³, Afonso (2001)¹⁴, Höppner(2001)¹⁵, Pozzi (2001)¹⁶, Favero vd. (2007)¹⁷ gibi araştırmacılar da maliye politikasının özel tüketim üzerinde Keynesyen olmayan etkilere yol açtığı yönünde bulgular elde etmişlerdir.

Literatürde konu ile ilgili karma sonuçlar elde edilen çalışmalara da rastlanmaktadır. Aarle vd. (2003) 14 AB ülkesi (1990-1998) için yaptıkları çalışmada kamu tüketim harcamaları aracılığıyla yürütülen maliye politikasının özel tüketim üzerinde Keynesyen olmayan etkilere; kamu transfer harcamaları ve vergilendirme aracılığıyla yürütülen politikaların ise Keynesyen etkilere yol açtığı bulgusuna ulaşmışlardır.¹⁸ Purfield (2003) 25 Geçiş Ekonomisi (1992-2000) için genişletici maliye politikasının Keynesyen etkilere; aksine daraltıcı maliye politikasının ise Keynesyen olmayan etkilere yol açtığını ileri sürmektedirler.¹⁹ Wang ve Gao (2011) Çin üzerine yaptığı çalışmada Keynesyen ve Keynesyen olmayan etkilerin

¹¹ RAMEY, V., SHAPIRO, M.P. 1998: “**Costly Capital Reallocation and the Effects of Government Spending**”, Carnegie Rochester Conference Series on Public Policy, 48, 145-194.

¹² BHATTACHARYA, R. 1999: “**Private Sector Behavior and Non-Keynesian Effects of Fiscal Policy**”, IMF Working Paper, WP/99/112.

¹³ MILLER, S. M., RUSSEK, F. S. 1999: “**The Relationship Between Large Fiscal Adjustments and Short Term Output Growth Under Alternative Fiscal Policy Regimes**”, University of Connecticut Department of Economics Working Paper Series, 4.

¹⁴ AFONSO, A. 2001: “**Non-Keynesian Effects of Fiscal Policy in the EU-15**”, Working Paper 2001/07/DE, Department of Economics, Universidade, Tecnica de Lisboa.

¹⁵ HÖPPNER, F. 2001: “**Non-linear Effects of Fiscal Policy in Germany: A Markov Switching Approach**”, Erişim Tarihi: 01.02.2012. <http://www.iw.uni-bonn.de/content/forschung/publikationen/2001/BRDSwitch.pdf>.

¹⁶ POZZI, L. 2001: “**Government Debt, Imperfect Information and Fiscal Policy Effects on Private Consumption. Evidence for 2 High Debt Countries**”. Universiteit Gent Working Paper, 2001/125.

¹⁷ FAVERO, C., GIAVAZZI, F. 2007: “**Debt and the Effects of Fiscal Policy**”, Working Paper Series, No: 12822.

¹⁸ AARLE, B., GARRETSEN, H. 2003: “**Keynesian, non-Keynesian or No Effects of Fiscal Policy Changes? The EMU Case**”, Journal of Macroeconomics, 25, 213-240

¹⁹ PURFIELD, C. 2003: “**Fiscal Adjustment in Transition Countries: Evidence from the 1990s**”, IMF Working Paper, 03-36.

dönemden döneme farklılaştığı bulgusuna ulaşmıştır.²⁰ Yıldırım (2012) Türkiye üzerine yaptığı çalışmada vergi indirimi şeklinde yürütülen genişletici maliye politikasının tüketimi artırdığını, kamu harcamaları aracılığı ile yürütülen genişletici maliye politikasının ise tüketimi azalttığını ileri sürmektedir.²¹ Maliye politikasının sosyal çıktılar üzerindeki etkileri ile ilgili uygulamalı çalışmalarda da farklı sonuçlar elde edildiği görülmektedir.

Gupta ve Verhoeven (2001) 37 Afrika ülkesini ele aldıkları çalışmalarında kamu harcamalarının eğitim ve sağlık üzerinde etkili olmadığı sonucuna varmışlardır.²² Benzer sonuçlar Gupta vd. (2002) tarafından 50 GOÜ ve geçiş ekonomileri üzerine yapılan çalışmada da elde edilmiştir.²³ Wang (2002) 60 az gelişmiş ülkeyi ele aldığı çalışmada kamunun sağlık harcamalarındaki artışların çocuk ölüm oranlarını azalttığı bulgusuna ulaşmıştır.²⁴ Baldacci vd. (2003) 94 gelişmekte olan ülke ile geçiş ekonomisi için yaptıkları çalışmada kamu harcamalarındaki artışların eğitim ve sağlık üzerinde pozitif etkilere yol açtığını ileri sürmektedirler.²⁵ Laframboise ve Trumbic (2003) Orta Asya ve Kuzey Afrika ülkelerinde eğitim için yapılan kamu harcamalarının kadınların eğitime katılma oranlarını artırdığı bulgusuna ulaşmışlardır.²⁶ Omotor (2004) Nijerya üzerine yaptığı çalışmada maliye politikasının eğitim üzerindeki etkisinin

²⁰ WANG, L., GAO, W. 2011: “**Nonlinear Effects of Fiscal Policy on Private Consumption: Evidence from China**”, *China & World Economy*, 19(2), 60-76.

²¹ YILDIRIM, Z. 2012: **Maliye Politikası Şoklarının Dinamik Etkilerinin Vektör Otoregresyonla Analizi: Türkiye Uygulaması**, (Yayımlanmış Doktora Tezi). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

²² GUPTA, S., VERHOEVEN, M. 2001: “**The Efficiency of Government Expenditure Experiences from Africa**”, *Journal of Policy Modeling*, 23, 433-467.

²³ GUPTA, S., VERHOEVEN, M., TIONGSON, E.R. 2002: “**The Efficiency of Government Spending on Education and Health Care in Developing and Transition Economies**”, *European Journal of Political Economy*, 18, 717-737.

²⁴ WANG, L. 2002: “**Health Outcomes in Low-Income Countries and Policy Implications: Empirical Findings from Demographic and Health Surveys**”. Erişim Tarihi: 23.07.2012. <http://elibrary.worldbank.org/docserver/download/2831.pdf?expires=1343219669&id=id&accname=guest&checksum=86989B8D147AFDEB81E63B07ED35C999>.

²⁵ BALDACCİ, E., TERESO, M., De MELLO, G. 2003: “**More on the Effectiveness of Public Spending on Health Care and Education: A Covariance Structure Model**”, *Journal of International Development*, 15, 709-725.

²⁶ LAFRAMBOISE, N., TRUMBIC, T. 2003: “**The Effects of Fiscal Policies on the Economic Development of Women in the Middle East and North Africa**”, *IMF Working Paper*, WP/03/244.

pozitif olduğunu ileri sürmektedir.²⁷ Tüylüoğlu vd. (2009) 23 OECD için yaptığı çalışmada beklenen yaşam süresi ve bebek ölüm oranı üzerinde sağlık harcamalarının oldukça etkili olduğu bulgusuna ulaşmıştır.²⁸

II. MALİYE POLİTİKASININ ÖZEL TÜKETİM VE SOSYAL ÇIKTILAR ÜZERİNE ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

Bu bölümde, 2000-2012 dönemine ait verilerle, maliye politikasının özel tüketim ve sosyal çıktılar üzerindeki etkileri 26 yüksek, 17 üst-orta, 15 düşük-orta ve 12 düşük gelirli olmak üzere toplam 70 ülke ele alınarak panel veri yöntemi ile tahmin edilmektedir. Araştırmada kullanılan veriler Dünya Bankası'ndan elde edilmiş olup, Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Veri Seti

Değişkenler	Değişkenlerin Tanımlanması
KBTUK	Kişi Başına Düşen Hanehalkı Tüketim Harcamalarındaki Yıllık Artış Oranı (%)
YAS	60 Yaş ve Üzerindeki Nüfusun Toplam Nüfusa Oranı (%)
KENT	Kent Nüfusundaki Artış Oranı (%)
CKOLUM	5 Yaş Altı Çocuklarda Ölüm Oranı (Yaşayan 1000 Kişi Başına)
GEGITIMH	Eğitim Üzerine Yapılan Kamu Harcamalarının GSYH'ya Oranı (%)
GSAGLIKH	Sağlık Üzerine Yapılan Kamu Harcamalarının GSYH'ya Oranı (%)
CINAYET	Kasıtlı Cinayet Oranı (Her 100000 Kişi Başına)
DOGUM	Doğum Oranı (Her 1000 Kişi Başına)
KBGSYH	KBGSYH'daki Yıllık Artış Oranı (%)
YASBEK	Doğumda Yaşam Beklentisi
OLUM	Ölüm Oranı (Her 1000 Kişi Başına)
KAMUH	Genel Hükümet Kamu Harcamalarındaki Yıllık Artış Oranı (%)
DIASI	Aşılama, Difteri, Boğmaca ve Tetanos (12-23 Aylık Çocuklarda, %)
KIASI	Aşılama, Kızamık (12-23 Aylık Çocuklarda, %)
SANITAS	Geliştirilmiş Sanitasyon (Tuvalet) İmkânlarına Erişebilen Nüfusun Oranı (%)
SUKAY	Geliştirilmiş Su Kaynakları İmkânlarına Erişebilen Nüfusun Oranı (%)
TUB	Tüberkülozun Görülme Sıklığı (Her 100000 Kişi Başına)
GELIR	KBGSMH'daki Artış Oranı (%)
YOKULLAS	Yükseköğretimde Okullaşma Oranı

²⁷ OMOTOR, D.G. 2004: "An Analysis of Federal Government Expenditure in the Education Sector of Nigeria: Implications for National Development", J. Soc. Sci., 9(2), 105-110.

²⁸ TÜYLÜOĞLU, Ş., TEKİN, M. 2009: "Gelir Düzeyi ve Sağlık Harcamalarının Beklenen Yaşam Süresi ve Bebek Ölüm Oranı Üzerindeki Etkileri", Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi, 13(1), 1-31.

Söz konusu verilerden yararlanılarak, 7 ayrı model kurulmuştur:

I.Model: $KBTUK = \alpha + \beta_1 GELİR + \beta_2 KAMUH + \varepsilon_i$

II.Model: $YOKULLAS = \alpha + \beta_1 KBGSYH + \beta_2 GEGITIMH + \beta_3 KENT + \beta_4 YAS + \varepsilon_i$

III.Model: $OLUM = \alpha + \beta_1 KBGSYH + \beta_2 GSAGLIKH + \beta_3 KENT + \beta_4 YAS + \beta_5 TUB + \beta_6 SANITAS + \beta_7 SUKAY + \varepsilon_i$

IV.Model: $CINAYET = \alpha + \beta_1 KBGSYH + \beta_2 KAMUH + \beta_3 KENT + \beta_4 YAS + \varepsilon_i$

V.Model: $COLUM = \alpha + \beta_1 KBGSYH + \beta_2 GSAGLIKH + \beta_3 KENT + \beta_4 TUB + \beta_5 KIASI + \beta_6 SANITAS + \beta_7 SUKAY + \beta_7 DIASI + \varepsilon_i$

VI. Model: $YASBEK = \alpha + \beta_1 KBGSYH + \beta_2 GSAGLIKH + \beta_3 KENT + \varepsilon_i$

VII. Model: $DOGUM = \alpha + \beta_1 KBGSYH + \beta_2 GSAGLIKH + \beta_3 KENT + \varepsilon_i$

Analizler için Stata 12.0 ekonometrik analiz programından yararlanılmıştır.

III. Uygulama Bulguları

Çalışmada tüm ülke, üst-orta, düşük-orta ve düşük gelirli ülke grupları için ayrı paneller oluşturulmuştur. Uygulamada önce, her grup için çalışmada yer alan değişkenlerin tanımlayıcı istatistiklerine ve korelasyon matrisine bakılmıştır.

Daha sonra LLC, IPS ve ADF birim kök testleri ile verilerin durağan olup olmadıkları araştırılmış ve söz konusu ülke gruplarında LLC testine göre sabitli durumda düzey değerlerinde verilerin durağan olduğu anlaşılmıştır.

Modeller tahmin edilirken sabit etkili model (SEM) ve tesadüfi etkili model (REM) arasında tercih yapmak için Breusch-Pagan LM ve F testlerinin sonuçlarına göre Hausman test istatistiği dikkate alınmıştır.

Tahmin edilen modellerde sadece değişen varyans problemi ortaya çıktığında “Klasik Dirençli Standart Hatalar”; hem değişen varyans hem otokorelasyon problemi ortaya çıktığında ise “Driscoll/Kraay Standart Hataları” ile tahmin yapılmıştır. Yukarıda kurulan kodeller tahmin edilirken, beklenen işareti farklı çıkan değişkenler dışlanarak modeller revize edilmiştir.

3.1 Tüm Ülke Grubu

Çalışmada ele alınan 70 ülke için elde edilen yedi farklı modelin tahmin sonuçları aşağıda özetlenmiştir.

Model I.

$KBTUK = 1.42 + 0.52GELİR + 0.072KAMUH$

(0.04) (0.07) (0.04)

$R^2 = 0.18$

Model II.

YOKULLAS=

$$-61.68+0.18KBGSYH+1.63GEGITIMH+0.74KENT+5.16YAS$$

$$(7.52) \quad (0.09) \quad (0.20) \quad (0.28) \quad (0.91)$$

$$F(4,12) = 801.5 \text{ Prob } >F = 0.0000 \text{ R}^2=0.42$$

Model III.

OLUM=

$$25.70-0.08GSAGLIKH-0.03KENT+0.15YAS+0.008TUB+0.10SANITAS$$

$$(0.76) \quad (0.04) \quad (0.01) \quad (0.03) \quad (0.0004) \quad (0.06)$$

$$-0.26SUKAY$$

$$(0.06)$$

$$F(5,12) = 13459.76 \text{ Prob } >F = 0.0000 \text{ R}^2=0.25$$

Model IV.

CINAYET=8.95+0.02KBGSYH+0.01KAMUH-0.22YAS

$$(1.34) \quad (0.006) \quad (0.006) \quad (0.13)$$

$$F(3,12) = 14.18 \text{ Prob } >F = 0.0000 \text{ R}^2=0.01$$

Model V.

CKOLUM =346.36+0.08 KBGSYH+ -0.57 KENT -0.40 GSAGLIKH

$$(10.97) \quad (0.03) \quad (0.06) \quad (0.19)$$

$$-0.09 KIASI -0.12 DIASI -0.34SANITAS-2.55SUKAY$$

$$(0.03) \quad (-0.12) \quad (-0,34) \quad (0,27)$$

$$F(7,12) = 118378.9 \text{ Prob } >F = 0.0000 \text{ R}^2=0.82$$

Model VI.

YASAMBEK=38.07 -0.02KBGSYH+ 0.52KENT + 0.21GSAGLIKH

$$(1.71) \quad (0.01) \quad (1.03) \quad (0.03)$$

$$F(3,12) = 314.5 \text{ Prob } >F = 0.0000 \text{ R}^2=0.44$$

Model VII.

DOGUM=49.11-0.07KBGSYH+0.35GSAGLIKH-0.50 KENT

$$(1.23) \quad (0.02) \quad (0.07) \quad (0.02)$$

$$F(3,12) = 273.2 \text{ Prob } >F = 0.0000 \text{ R}^2=0.37$$

Tahminlerden elde edilen sonuçlar şöyle özetlenebilir: Kamu harcamalarındaki artışlar, kişi başına düşen hanehalkı tüketim harcamalarını ve okullaşma oranlarını anlamlı biçimde artırmaktadır. Kamunun sağlık harcamaları arttıkça yetişkin ve çocuk ölüm oranları azalırken, yaşam beklentisi ve doğum oranlarında artışlar görülmektedir.

3.2. Yüksek Gelirli Ülke Grubu için Tahmin Sonuçları

Çalışmada ele alınan 26 yüksek gelirli ülke için elde edilen tahmin sonuçları aşağıda özetlenmiştir.

Model I.

$$\text{KBTUK} = 0.22 + 0.74\text{GELİR} + 0.23\text{KAMUH}$$

(0.24) (0.10) (0.08)

$$R^2 = 0.60$$

Model II.

$$\text{YOKULLAS} = -23.54 - 0.082\text{KBGSYH} + 5.41\text{GEGITIMH}$$

(12.07) (0.17) (0.76)

$$-0.17\text{KENT} + 4.79\text{YAS}$$

(0.31) (0.82)

$$F(4,12) = 188.72 \text{ Prob } >F = 0.0000 \text{ R}^2 = 0.41$$

Model III.

$$\text{OLUM} =$$

$$31.26 - 0.23\text{GSAGLIKH} - 0.002\text{KENT} + 0.19\text{YAS} + 0.018\text{TUB} + 0.24\text{SANITAS}$$

(8.83) (0.06) (0.02) (0.03) (0.0003) (0.10)

$$-0.47\text{SUKAY}$$

(0.07)

$$F(7,12) = 407.62 \text{ Prob } >F = 0.0000 \text{ R}^2 = 0.30$$

Model IV.

$$\text{CINAYET} = -3.08 + 0.04\text{KBGSYH} + 0.0002\text{KAMUH} - 0.166\text{YAS}$$

(2.66) (0.04) (0.0002) (0.166)

$$F(4,12) = 16.76 \text{ Prob } >F = 0.000 \text{ R}^2 = 0.11$$

Model V.

$$\text{CKOLUM} = 386.58 + 0.0025\text{KBGSYH} - 0.069\text{KENT} - 0.25\text{GSAGLIKH}$$

(27.69) (0.01) (0.02) (0.04)

$$-0.043\text{KIASI} + 0.02\text{DIAS} + 0.104\text{TUB} - 0.58\text{SANITAS}$$

(0.09) (0.088) (0.006) (0.29)

$$F(8,12) = 776.92 \text{ Prob } >F = 0.0000 \text{ R}^2 = 0.83$$

Model VI.

$$\text{YASAMBEK} = 52.93 - 0.0044\text{KBGSYH} + 0.27\text{KENT} + 0.59\text{GSAGLIKH}$$

(3.43) (0.01) (0.05) (0.13)

$$F(3,12) = 107.43 \text{ Prob } >F = 0.0000 \text{ R}^2 = 0.40$$

Model VII.

$$\text{DOGUM} = 20.87 - 0.05\text{KBGSYH} - 0.03\text{GSAGLIKH} - 0.10\text{KENT}$$

(1.32) (0.009) (0.05) (0.01)

$$F(3,12) = 17.64 \text{ Prob } >F = 0.0000 \text{ R}^2 = 0.13$$

Yüksek gelirli ülkeler için yapılan tahmin sonuçları şöyle özetlenebilir: Kamu harcamalarındaki artış yüksek gelirli ülkelerde tüketim harcamalarını artırmaktadır. Tahmin sonuçlarına göre, genel sağlık

harcamalarındaki artışlar, ölüm, cinayet ve çocuk ölüm oranlarını azaltmakta; doğumda yaşam beklentisini ve doğum oranını yükseltmektedir. Eğitim harcamaları yükseköğretimde okullaşma oranını anlamlı olarak artırmaktadır.

3.3. Üst-Orta Gelirli Ülke Grubu için Tahmin Sonuçları

Üst-Orta gelir düzeyine sahip 17 ülkeden oluşturulan panel için yapılan tahmin sonuçları aşağıdaki gibidir.

Model I.

$$KBTUK=2.02 + 0.33KBGSYİH+0.32KAMUH$$

(0.34) (0.17) (0.12)

$$R^2 = 0.23$$

Model II.

$$YOKULLAS=-89.75-0.26KBGSYH+0.78GEGITIMH-.05KENT+6.98YAS$$

(16.89) (0.10) (0.35) (1.051) (2.17)

$$F(4,12) = 962.27 \text{ Prob } >F = 0.0000 \quad R^2=0.56$$

Model III.

$$OLUM=9.86+0.007KBGSYİH+0.03GSAGLIKH$$

(0.53) (0.003) (0.04)

$$-0.042KENT+0.24YAS+0.03TUB+0.100SANITAS$$

(0.01) (0.04) (0.001) (0.003)

$$-0.11SUKAY$$

(0.07)

$$F(7,12) = 855.91, \text{ Prob } >F = 0.0000 \quad R^2=0.61$$

Model IV.

$$CINAYET=8.16-0.28KBGSYH-0.004KAMUH+0.007KENT$$

(1.12) (0.119) (0.0003) (0.011)

$$R^2 = 0.04$$

Model V.

$$CKOLUM =181.52+0.103 KBGSYH -0.62 KENT -0.79GSAGLIKH$$

(5.93) (0.103) (0.09) (0.35)

$$-0.12KIASI-0.04DIASI+0.02TUB -0.49SANITAS-0.68SUKAY$$

(0.04) (0.02) (0.002) (0.08) (0.08)

$$F(8,12) = 2656.76 \quad \text{Prob } >F = 0.0000 \quad R^2=0.81$$

Model VI.

$$YASAMBEK=45.58+ 0.38KENT + 0.65GSAGLIKH$$

(1.10) (0.02) (0.16)

$$F(2,12) = 483.24 \quad \text{Prob } >F = 0.0000 \quad R^2=0.45$$

Model VII.

$$\text{DOGUM} = 46.03 - 0.10\text{KBGSYH} - 0.39\text{GSAGLIKH} - 0.43\text{KENT}$$

$$(2.29) \quad (0.04) \quad (0.13) \quad (0.04)$$

$$F(3,17) = 81.99 \quad \text{Prob} > F = 0.0000 \quad R^2 = 0.39$$

Tahmin sonuçlarına kamu harcamalarındaki artışlar, kişi başına düşen hanehalkı tüketim harcamalarını artırırken cinayet oranlarını azaltmaktadır. Eğitim üzerine yapılan kamu harcamalarının artışı, yükseköğretimde okullaşma oranını pozitif olarak etkilemektedir. Sağlık üzerine yapılan kamu harcamalarındaki artışlar doğum oranları ile çocuk ölüm oranlarını anlamlı olarak azaltmakta, doğumda yaşam beklentisini ise artırmaktadır. Söz konusu harcamaların ölüm oranları üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır.

3.4. Düşük - Orta Gelirli Ülke Grubu için Tahmin Sonuçları

Çalışmada ele alınan ve düşük-orta gelir düzeyine sahip 15 ülke için yapılan tahmin sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmektedir.

Model I.

$$\text{KBTUK} = -1.00 + 0.54\text{KBGSYİH} + 0.015\text{KAMUH}$$

$$(0.76) \quad (0.54) \quad (0.02)$$

$$R^2 = 0.22$$

Model II.

$$\text{YOKULLAS} = -31.00 - 0.31\text{KBGSYH} + 1.08\text{GEGITIMH} + 3.90\text{KENT} + 0.59\text{YAS}$$

$$(11.79) \quad (0.09) \quad (0.55) \quad (1.59) \quad (0.22)$$

$$\text{Wald Testi: } \chi^2(4) = 30.42 \quad \text{Prob} > \chi^2 = 0.0000 \quad R^2 = 0.65$$

Model III.

$$\text{OLUM} = 10.35 - 0.01\text{KBGSYİH} - 0.15\text{GSAGLIKH}$$

$$(1.69) \quad (0.01) \quad (0.08)$$

$$-0.09\text{KENT} + 0.42\text{YAS} + 0.007\text{TUB} - 0.02\text{SANITAS}$$

$$(0.02) \quad (0.06) \quad (0.001) \quad (0.001)$$

$$+0.006\text{SUKAY}$$

$$(0.02)$$

$$F(7,12) = 2340.84 \quad \text{Prob} > F = 0.0000 \quad R^2 = 0.42$$

Model IV.

$$\text{CINAYET} = 15.39 - 0.68\text{KBGSYH} - 0.11\text{KAMUH} + 0.003\text{KENT}$$

$$(1.12) \quad (0.119) \quad (0.0003) \quad (0.011)$$

$$R^2 = 0.04$$

Model V.

$$\text{CKOLUM} = 287.38 + 0.07\text{KBGSYH} + 0.02\text{TUB} - 2.60\text{GSAGLIKH}$$

$$(14.54) \quad (0.04) \quad (0.01) \quad (0.19)$$

-0.27KIASI-1.03SANITAS

(0.06) (0.09)

F(6, 12) = 12611.06 Prob >F = 0.0000 R²=0.78

Model VI.

YASAMBEK=41.78+ +0.005KBGSYH+0.51KENT + 0.13GSAGLIKH
(1.15) (0.003) (0.02) (0.05)

F(3,12) = 573.82 Prob >F = 0.0000 R²=0.58

Model VII.

DOGUM=48.89-0.07KBGSYH+0.067GSAGLIKH-0.59 KENT
(1.59) (0.03) (0.05) (0.03)

F(3,12) = 111.62 Prob >F = 0.0000 R²=0.48

Tahmin sonuçlarına göre kamu harcamalarındaki artış kişi başına düşen hanehalkı tüketim harcamalarını yükselttiği ve cinayet oranlarını anlamlı biçimde azalttığı söylenebilir. Eğitim üzerine yapılan kamu harcamalarının yükselmesi, yükseköğretimde okullaşma oranını artırmaktadır. Tahmin sonuçlarına göre sağlık üzerine yapılan kamu harcamalarının artması, çocuk ölüm oranlarını anlamlı olarak azaltmakta ve doğum oranını anlamlı olarak artırmaktadır. Benzer şekilde genel sağlık harcamalarındaki artışlar yaşam beklentisini anlamlı olarak artırmaktadır.

3.5. Düşük Gelirli Ülke Grubu için Tahmin Sonuçları

Çalışmada ele alınan 12 düşük gelir grubu için elde edilen tahmin sonuçları aşağıda verilmektedir.

Model I.

KBTUK=1.74 + 0.42KBGSYİH-0.029KAMUH
(0.91) (0.20) (0.05)

R² = 0.09

Model II.

YOKULLAS=

-28.49-0.05KBGSYH+0.83GEGITIMH+0.64KENT+4.08YAS
(2.26) (0.02) (0.07) (0.07) (0.20)

F(4,12) = 152.31 Prob >F = 0.0000 R²=0.64

Model III.

OLUM=34.92-0.02KBGSYİH+0.42GSAGLIKH
(1.15) (0.01) (0.10)

-0.02KENT-2.49YAS-0.0009TUB+0.30SANITAS
(0.01) (0.59) (0.0007) (0.05)

-0.40SUKAY

(0.01)

F(7,12) = 5197.53 Prob >F = 0.0000 R²=0.92

Model IV.

$$\text{CINAYET}=21.00-0.008\text{KAMUH}-3.23\text{KENT}-0.07\text{YAS}$$

$$(0.71) \quad (0.002) \quad (0.17) \quad (0.006)$$

$$R^2=0.11$$

Model V.

$$\text{CKOLUM}=356.54-0.03\text{KBGSYH}-2.21\text{KENT}-0.02\text{TUB}$$

$$(17.32) \quad (0.05) \quad (0.55) \quad (0.003)$$

$$+1.90\text{GSAGLIKH}+0.13\text{DIASI}$$

$$(0.46) \quad (0.03)$$

$$-0.16\text{KIASI}-0.02\text{TUB}-0.11\text{SANITAS}-2.75\text{SUKAY}$$

$$(0.10) \quad (0.003) \quad (0.39) \quad (0.28)$$

$$F(8,12) = 47645.66 \quad \text{Prob >F} = 0.0000 \quad R^2=0.92$$

Model VI.

$$\text{YASAMBEK}=28.66 +0.039\text{KBGSYH}+1.04\text{KENT} -1.114\text{GSAGLIKH}$$

$$(1.58) \quad (0.02) \quad (0.06) \quad (0.21)$$

$$F(3,12) = 102.23 \quad \text{Prob >F} = 0.0000 \quad R^2=0.64$$

Model VII.

$$\text{DOGUM}=61.26-0.09\text{KBGSYH}+0.08\text{GSAGLIKH}-0.86 \text{ KENT}$$

$$(0.34) \quad (0.03) \quad (0.17) \quad (0.01)$$

$$F(3,12) = 1557.76 \quad \text{Prob >F} = 0.0000 \quad R^2=0.52$$

Tahmin sonuçlarına göre, düşük gelirli ülke grubu için kamu harcamalarının artmasının tüketimi artırdığına dair kanıtlara ulaşılamamıştır. Genel hükümet kamu harcamalarındaki artışın cinayet oranlarını azalttığı görülmektedir. Eğitim üzerine yapılan kamu harcamalarının yükseköğretimde okullaşma oranını artırdığı söylenebilir. Genel sağlık harcamalarında meydana gelecek artışlar, düşük gelirli ülkelerdeki ölüm oranlarını ve çocuk ölümlerini artırma; doğumda yaşam beklentisini azaltmaktadır. Bu sonuçlar beklentilerle uyumlu değildir. Ancak söz konusu harcamalardaki artışlar doğum oranını artırmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Çalışmada maliye politikasının özel tüketim ve çıktılar üzerindeki etkisi ülkeler gruplandırılarak tahmin edilmiş ve gruplara göre çeşitli sonuçlar elde edilmiştir. Çalışmanın bütününe bakıldığında kamu harcamalarındaki değişimlerin tüm ülkelerdeki özel tüketimi doğrudan etkilediği görülmektedir. Sağlık ve eğitim harcamalarındaki değişimler ise ülke gruplarına göre farklı sonuçlara yol açmaktadır.

Tüm Ülke grubu için yapılan tahmin sonuçlarına göre, kamu harcamalarındaki artışlar kişi başına düşen hanehalkı tüketim harcamaları

yanında okullaşma oranlarını anlamlı biçimde artırmaktadır. Kamunun sağlık harcamaları arttıkça yetişkin ve çocuk ölüm oranları azalırken, yaşam beklentisi ve doğum oranlarında artışlar görülmektedir.

Yüksek gelirli ülkeler için yapılan tahmin sonuçlarına göre kamu harcamalarındaki artış özel tüketim harcamalarını artırmaktadır. Bunun yanında genel sağlık harcamalarındaki artışlar, ölüm, cinayet ve çocuk ölüm oranlarını azaltmakta; doğumda yaşam beklentisini ve doğum oranını yükseltmektedir. Yine bu ülkelerdeki eğitim harcamaları yükseköğretimde okullaşma oranını anlamlı olarak artırmaktadır.

Üst orta gelirli ülkelerde kamu harcamalarındaki artışlar, kişi başına düşen hanehalkı tüketim harcamalarını artırırken cinayet oranlarını azaltmaktadır. Bu ülkelerdeki eğitim harcamalarının artışı, yükseköğretimde okullaşma oranını pozitif olarak etkilemektedir. Sağlık harcamalarındaki artışlar doğum oranları ile çocuk ölüm oranlarını anlamlı olarak azaltmakta, doğumda yaşam beklentisini ise artırmaktadır. Söz konusu harcamaların ölüm oranları üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır.

Düşük orta gelirli ülkelerde kamu harcamalarındaki artışın kişi başına düşen hanehalkı tüketim harcamalarını yükselttiği ve cinayet oranlarını azalttığı söylenebilir. Eğitim harcamalarının yükselmesi yükseköğretimde okullaşma oranını artırmaktadır. Sağlık harcamalarının artması, çocuk ölüm oranlarını anlamlı olarak azaltmakta ve doğum oranını anlamlı olarak artırmaktadır. Benzer şekilde genel sağlık harcamalarındaki artışlar yaşam beklentisini anlamlı olarak artırmaktadır.

Tahmin sonuçlarına göre, düşük gelirli ülke grubu için kamu harcamalarının artmasının tüketimi artırdığına dair kanıtlara ulaşılamamıştır. Genel hükümet kamu harcamalarındaki artışın cinayet oranlarını azalttığı görülmektedir. Eğitim üzerine yapılan kamu harcamalarının yükseköğretimde okullaşma oranını artırdığı söylenebilir. Genel sağlık harcamalarında meydana gelecek artışlar, düşük gelirli ülkelerdeki ölüm oranlarını ve çocuk ölümlerini artırma; doğumda yaşam beklentisini azaltmaktadır. Bu sonuçlar beklentilerle uyumlu değildir. Ancak söz konusu harcamalardaki artışlar doğum oranını artırmaktadır.

Elde edilen bulgular ışığında kamu harcamalarındaki değişimlerin ülkelerde Keynesyen bir etkiye yol açtığı söylenebilir. Tüm sonuçlarda maliye politikasının özel tüketim ve sağlık, eğitim ve güvenlik gibi sosyal çıktılar üzerinde etkin olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgular ışığında ülkelerin maliye politikasını kullanırken iktisadi ve sosyal değişkenler üzerindeki etkileri dikkate almaları gerektiği söylenebilir. Bu bağlamda

maliye politikası araçlarının seçimlik olarak kullanılması yoluyla kalkınma göstergelerinde iyileşmeler sağlanacağı ileri sürülebilir.

KAYNAKLAR

- AARLE, B.-GARRETSEN, H. 2003: “Keynesian, non-Keynesian or No Effects of Fiscal Policy Changes? The EMU Case”, **Journal of Macroeconomics**, 25, 213-240.
- ADAO, B.-De BRITO, J. B. 2006: “The Effects of a Government Consumption Shock”. Erişim Tarihi: 15.06.2012. http://www.bportugal.pt/en-US/BdP%20Publications%20Research/AB200603_e.pdf.
- AFONSO, A. 2001: “Non-Keynesian Effects of Fiscal Policy in the EU-15”, **Working Paper 2001/07/DE**, Department of Economics, Universidade, Tecnica de Lisboa.
- AROLA, M. 1996: “Effects of Fiscal Policy on Private Consumption”, **VATT-Discussion Papers**, No: 133.
- BALDACCI, E.-TERESO, M.-De MELLO, G. 2003: “More on the Effectiveness of Public Spending on Health Care and Education: A Covariance Structure Model”, **Journal of International Development**, 15, 709-725.
- BHATTACHARYA, R. 1999: “Private Sector Behavior and Non-Keynesian Effects of Fiscal Policy”, **IMF Working Paper**, WP/99/112.
- CALDARA, D.-KAMPS, C. 2008: “What are the Effects of Fiscal Policy Shocks? A VAR-Based Comparative Analysis”. **Working Paper Series**, No: 877.
- CARMIGNANI, F. 2010: “Cyclical Fiscal Policy in Africa”, **Journal of Policy Modeling**, 32, 254-267.
- ERDOĞDU, O.S.-ÖZBEK, L. 2005: “Türkiye”de Tüketim Eğilimi ve Maliye Politikası”, **İktisat İşletme ve Finans**, 235, 29-35.
- FATÁS, A.-MIHOV, L. 2001: “The Effects of Fiscal Policy on Consumption and Employment: Theory and Evidence”, **CEPR Discussion Papers**, No: 2760.
- FAVERO, C.-GIAVAZZI, F. 2007: “Debt and the Effects of Fiscal Policy”, **Working Paper Series**, No: 12822.
- GALI, J.-SALIDO, D. J.-VALLES, J. 2005: “Understanding the Effects of Government Spending on Consumption”, **NBER Working Papers**, No: 11578.
- GHATAK, A.-GHATAK, S. 1996: “Budgetary Deficits and Ricardian Equivalence: The Case of India, 1950-1986”, **Journal of Public Economics**, 60, 267-282.
- GIAVAZZI, F.-PAGONO, M. 1990: “Can Severe Fiscal Contractions Be Expansionary? Tales of Two Small European Countries”, **NBER Macroeconomics Annual 1990**, 5, 75-122.
- GIORDANO, R.-MOMIGLIANO, S.-NERI, S.-PEROTTI, R. 2007: “The Effects of Fiscal Policy in Italy: Evidence from a VAR Model”, **European Journal of Political Economy**, 23, 707-733.
- GUPTA, S.-VERHOEVEN, M. 2001: “The Efficiency of Government Expenditure Experiences from Africa”, **Journal of Policy Modeling**, 23, 433-467.
- GUPTA, S.-VERHOEVEN, M.-TIONGSON, E. R. 2002: “The Efficiency of

- Government Spending on Education and Health Care in Developing and Transition Economies”, **European Journal of Political Economy**, 18, 717-737.
- HEPPKE-FALK, K.H.-TENHOFEN, J.-WOLFF, G.B. 2006: “The Macroeconomic Effects of Exogenous Fiscal Policy Shocks in Germany: A Disaggregated SVAR”, Analysis. **Deutsche Bundesbank, Discussion Paper Series 1: Economic Studies**, No: 41/2006.
- HJELM, G. 2002: “Is Private Consumption Growth Higher (Lower) During Periods Of Fiscal Contractions(Expansions)?”, **Journal of Macroeconomics**, 24, 17–39.
- HOPNER, F. 2001: “Non-linear Effects of Fiscal Policy in Germany: A Markov Switching Approach”, Erişim Tarihi: 01.02.2012. <http://www.iiv.uni-bonn.de/content/forschung/publikationen/2001/BRDSwitch.pdf>.
- HSIAO, C. 2002: Analysis of Panel Data. (Second Edition). New York: **Cambridge University Press**.
- HSIAO, C. 2006: “Panel Data Analysis - Advantages and Challenges”, **WISE Working Paper Series**, China: Xiamen University.
- İLGÜN, M. F. 2010: “Genişletici Mali Daralma Hipotezinin Temelleri ve Türkiye Ekonomisi Üzerine Bir Uygulama”, **Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 35, 233-253.
- JONSSON, K. 2007: “Fiscal Policy Regimes and Household Consumption”, *Jnl Publ. Poli.*, 27(2), 183-214.
- LAFRAMBOISE, N.-TRUMBIC, T. 2003: “The Effects of Fiscal Policies on the Economic Development of Women in the Middle East and North Africa”, **IMF Working Paper**, WP/03/244.
- MILLER, S. M.-RUSSEK, F. S. 1999: “The Relationship Between Large Fiscal Adjustments and Short Term Output Growth Under Alternative Fiscal Policy Regimes”, **University of Connecticut Department of Economics Working Paper Series**, 4.
- MOHR, M. 2002: “On the Macroeconomic Impact of Fiscal Policy in Germany: Preliminary Results of a SVAR Approach”, Erişim Tarihi: 12.06.2012. http://www.bancaditalia.it/studiricerche/convegna/atti/fisc_policy/i/1.2_mohr.pdf
- MOLANO, H. 1997: “Consumption and Fiscal Policy: UK Evidence From a Cointegration Approach on Substitution Between Private and Public Spending on Goods and Services”, **Empirical Economics**, 22, 63 81.
- NICOLETTI, G. 1988: “A Cross-Country Analysis of Private Consumption, Inflation and Ddept Neutrality Hypothesis”, Erişim Tarihi: 10.07.2012. <http://www.oecd.org/dataoecd/22/5/35258354.pdf>
- OMOTOR, D. G. 2004: “An Analysis of Federal Government Expenditure in the Education Sector of Nigeria: Implications for National Development”, **J. Soc. Sci.**, 9(2), 105-110.
- PAPPA, E. 2009: “The Effects of Fiscal Expansions: An International Comparison”, Erişim Tarihi: 03.07.2012. <http://pareto.uab.es/~evipappa/interfiscal.pdf>.

- POZZI, L. 2001: "Government Debt, Imperfect Information and Fiscal Policy Effects on Private Consumption. Evidence for 2 High Debt Countries". **Universiteit Gent Working Paper**, 2001/125.
- PURFIELD, C. 2003: "Fiscal Adjustment in Transition Countries: Evidence from the 1990s", **IMF Working Paper**, 03-36.
- RAMEY, V.-SHAPIRO, M.P. 1998: "Costly Capital Reallocation and the Effects of Government Spending", **Carnegie Rochester Conference Series on Public Policy**, 48, 145-194.
- TÜYLÜOĞLU, Ş.-TEKİN, M. 2009: "Gelir Düzeyi ve Sağlık Harcamalarının Beklenen Yaşam Süresi ve Bebek Ölüm Oranı Üzerindeki Etkileri", **Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi**, 13(1), 1-31.
- UN data 2012: Erişim Tarihi: 10.11.2012.
<http://unstats.un.org/unsd/demographic/products/socind/>.
- UNDP 2014: Human Development Report 2014, Erişim Tarihi: 26.09.2014,
<http://www.undp.org/content/dam/undp/library/corporate/HDR/2014HDR/HDR-2014-English.pdf>.
- UNODC 2014: United Nations Office on Drugs and Crime Homicide Statistics, Erişim Tarihi: 06.09.2014, **<https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/statistics/data.html>**.
- UNSD 2012: United Nations Statistics Division, Erişim Tarihi: 25.01.2013.
<http://unstats.un.org/unsd/demographic/products/socind/>.
- ÜNER, S. 2008: "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği", Erişim Tarihi: 21.08.2012.
<http://www.ailecisisiddet.net/egitim/set/Toplumsal-Cinsiyet-Esitligi.pdf>.
- WANG, L. 2002: "Health Outcomes in Low-Income Countries and Policy Implications: Empirical Findings from Demographic and Health Surveys". Erişim Tarihi:23.07.2012. **<http://elibrary.worldbank.org/docserver/download/2831.pdf?expires=1343219669&id=id&accname=guest&checksum=86989B8D147AFDEB81E63B07ED35C999>**.
- WANG, L.-GAO, W. 2011: "Nonlinear Effects of Fiscal Policy on Private Consumption: Evidence from China", *China & World Economy*, 19(2), 60-76.
- WHO 2014: World Health Organisation. Erişim Tarihi: 26.09.2014.
http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/112738/1/9789240692671_eng.pdf?ua=1.
- WOOLDRIDGE, J. M. 2003: *Econometric Analysis of Cross Section and Panel Data*. Cambridge: **The MIT Press**.
- WORLD BANK 2014: Erişim Tarihi: 27.09.2014.
<http://data.worldbank.org/indicator>.
- WORLD DEVELOPMENT INDICATORS (2014). Erişim Tarihi: 20.06.2014.
http://databank.worldbank.org/ddp/editReport?REQUEST_SOURCE=search&CNO=2&country=&series=NY.GNP.PCAP.CD.
- YILDIRIM, Z. 2012: *Maliye Politikası Şoklarının Dinamik Etkilerinin Vektör Otoregresyonla Analizi: Türkiye Uygulaması, (Yayımlanmış Doktora Tezi)*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Ek. Birim Kök Testleri**Ek 1. Tüm Ülke Grubu İçin Değişkenlerin Birim Kök Testleri**

Birim Kök Testi	Levin, Lin & Chu				Im, Pesaran and Shin W-stat				ADF			
	Sabitli		Sabitli ve Trendli		Sabitli		Sabitli ve Trendli		Sabitli		Sabitli ve Trendli	
	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık
KBTUK	-9.86	0.000	-10.1	0.000	-10.6	0.000	-5.99	0.000	359.9	0.000	265.5	0.000
YAS	-17.8	0.000	-33.7	0.000	6.59*	1.000	-13.6	0.000	195.6	0.000	372.6	0.000
KENT	-1.63	0.000	6.4*	1.000	14.6*	1.000	19.7*	1.000	409.9	0.000	28.4*	1.000
CKOLUM	-35.5	0.000	-2.26	0.011	-9.31	0.000	7.83*	1.000	371.1	0.000	111.6*	0.963
GEGITIMH	-7.89	0.000	-9.6	0.000	-2.41	0.007	-1.99	0.028	173.6	0.028	175.7	0.021
GSAGLIKH	-4.3	0.000	-12.06	0.000	-0.07*	0.4710	-4.43	0.000	143.9*	0.393	226.4	0.000
CINAYET	-4.28	0.000	-9.16	0.000	-0.97*	0.164	-4.26	0.000	161.3	0.009	213.1	0.000
DOGUM	-20.9	0.000	-9.6	0.000	-20.6	0.000	-33.9	0.000	437.2	0.000	570.9	0.000
KBGSYH	-15.9	0.000	-17.8	0.000	-10.5	0.000	-7.44	0.000	354.7	0.000	278.406	0.000
YASBEK	-17.8	0.000	-33.8	0.000	6.6*	1.000	-13.6	0.000	195.6	0.000	372.6	0.000
OLUM	-26.7	0.000	-29.9	0.000	-14.4	0.000	-19.7	0.000	456.5	0.000	472.08	0.000
KAMUH	-130.2	0.000	-152.9	0.000	-26.4	0.000	-23.3	0.000	418.4	0.000	361.2	0.000
DIASI	-8.44	0.000	-13.2	0.000	-3.73	0.000	-4.33	0.000	224.6	0.000	229.7	0.000
KIASI	-15.5	0.000	-16.2	0.000	-6.7	0.000	-5.9	0.000	266.6	0.000	251.3	0.000
SANITAS	-7.00	0.000	-13.2	0.000	-5.8	0.000	-5.09	0.000	190.8	0.000	161.5	0.000
SUKAY	-3.95	0.000	-2.17	0.015	-1.05*	0.147	4.49*	1.000	171.1	0.000	94.78	0.400
TUB	-25.16	0.000	-14.07	0.000	-91.16	0.000	-4.57	0.000	330.4	0.000	227.02	0.000
GELIR	-16.8	0.000	-17.9	0.000	-11.2	0.000	-6.6	0.000	377.9	0.000	287.2	0.000
YOKULLAS	-83.6	0.000	-200.9	0.000	-30.2	0.000	-34.4	0.000	160.5	0.112	178.6	0.015

* = Katsayı anlamsızdır.

Ek 2. Yüksek Gelirli Ülke Örnekleme İçin Değişkenlerin Birim Kök Testleri

Birim Kök Testi	Levin, Lin & Chu				Im, Pesaran and Shin W-stat				ADF			
	Sabitli		Sabitli ve Trendli		Sabitli		Sabitli ve Trendli		Sabitli		Sabitli ve Trendli	
	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık
KBTUK	-8.09	0.000	-10.4	0.000	-5.82	0.000	-4.32	0.000	125.8	0.000	105.8	0.000
YAS	-19.2	0.000	-10.15	0.000	7.25*	1.000	-23.6	0.000	89.3	0.000	221.8	0.000
KENT	-5.17	0.000	-3.26	0.005	-2.68	0.003	11.4*	1.000	211.6	0.000	152.5	0.000
CKOLUM	-16.7	0.000	-6.84	0.000	-4.02	0.000	2.23*	0.987	126.7	0.000	103.8	0.000
GEĞİTİM	-5.17	0.000	-7.96	0.000	-1.63	0.051	-2.36	0.000	69.12	0.056	79.7	0.000
GSAGLIKH	-3.26	0.000	-6.96	0.000	0.16*	0.569	-2.58	0.005	86.7	0.002	80.6	0.000
CINAYET	-2.19	0.014	-7.28	0.000	-0.27*	0.390	-4.48	0.000	92.5	0.000	113.2	0.000
DOĞUM	-1.88	0.003	-3.21	0.000	-1.26	0.102	-0.84*	0.200	65.7	0.096	76.2	0.016
KBGSYH	-9.02	0.000	-10.1	0.000	-5.24	0.000	-3.36	0.000	114.4	0.000	87.07	0.001
YASBEK	-4.65	0.000	-8.14	0.000	2.28*	0.988	-3.57	0.000	97.6	0.000	100.1	0.000
OLUM	-5.16	0.000	-6.17	0.000	-2.54	0.005	-3.03	0.001	93.4	0.000	89.9	0.000
KAMUH	-5.51	0.000	-9.08	0.000	-4.11	0.000	-4.31	0.000	111.7	0.000	109.5	0.000
DIASI	-5.06	0.000	-5.49	0.000	-3.45	0.000	-2.01	0.000	106.2	0.000	86.06	0.000
KIASI	-8.42	0.000	-7.35	0.000	-5.18	0.000	-2.34	0.009	122.6	0.000	82.9	0.004
SANI	-5.63	0.000	-24.5	0.000	-9.26	0.000	-7.04	0.000	26.1	0.000	25.3	0.013
SUKAY	-2.81	0.002	-2.95	0.001	-1.42	0.077	-1.90	0.028	20.5	0.024	20.7	0.023
TUB	-6.11	0.000	-5.71	0.000	-2.44	0.007	-3.23	0.000	86.7	0.001	104.4	0.000
GELİR	-10.03	0.000	-10.4	0.000	-6.73	0.000	-4.13	0.000	135.2	0.000	98.7	0.000
YOKULLAS	-2.21	0.013	-4.68	0.000	-2.97	0.001	0.21*	0.584	74.5	0.022	140.3	0.000

* = Katsayı anlamsızdır.

Ek 3. Üst-Orta Gelirli Ülke Örneklemleri İçin Değişkenlerin Birim Kök Testleri

Birim Kök Testi	Levin, Lin & Chu				Im, Pesaran and Shin W-stat				ADF			
	Sabitli		Sabitli ve Trendli		Sabitli		Sabitli ve Trendli		Sabitli		Sabitli ve Trendli	
	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık
KBTUK	-8.44	0.000	-9.29	0.000	-5.26	0.000	-2.80	0.000	88.86	0.000	67.08	0.000
YAS	-2.91	0.000	-18.5	0.000	-3.78	0.000	-28.69	0.000	104.55	0.000	163.02	0.000
KENT	-4.04	0.000	-2.84	0.002	0.83*	0.798	10.01*	1.000	130.14	0.000	76.2	0.000
CKOLUM	-20.3	0.000	-12.9	0.000	-10.1	0.000	4.83*	1.000	142.4	0.000	119.1	0.000
GEGITIMH	-4.18	0.000	-4.91	0.000	-2.03	0.000	-1.23	0.1088	47.9	0.000	45.3	0.092
GSAGLIKH	-2.23	0.009	-6.51	0.000	-1.30	0.095	-2.57	0.000	61.2	0.003	56.7	0.000
CINAYET	-3.51	0.000	-4.62	0.000	-5.14	0.000	-1.83	0.000	31.4*	0.392	50.2	0.011
DOGUM	-9.09	0.000	2.46*	0.99	-6.36	0.000	-8.08	0.000	106.04	0.000	109.5	0.000
KBGSYH	-7.88	0.000	-9.08	0.000	-4.95	0.000	-3.45	0.000	81.98	0.000	64.05	0.000
YASBEK	-14.08	0.000	-18.7	0.000	-0.93*	0.176	-7.13	0.000	49.5	0.041	92.9	0.000
OLUM	-9.58	0.000	-14.09	0.000	-3.41	0.000	-14.4	0.000	88.4	0.000	139.5	0.000
KAMUH	-10.9	0.000	-11.3	0.000	-7.19	0.000	-4.5	0.000	113.7	0.000	92.2	0.000
DIASI	-3.34	0.000	-5.85	0.000	-1.85	0.031	-2.04	0.02	48.4	0.031	50.2	0.021
KIASI	-4.43	0.000	-7.00	0.000	-2.35	0.009	-3.20	0.000	53.2	0.010	61.1	0.001
SANTAS	-7.03	0.000	-4.87	0.000	-6.75	0.000	0.03*	0.513	109.09	0.000	42.6	0.100
SUKAY	-9.56	0.000	-2.52	0.000	-5.3	0.000	-4.27	0.000	85.5	0.000	-83.02	0.000
TUB	-4.3	0.000	-5.52	0.000	-2.17	0.000	-2.13	0.016	89.8	0.000	67.2	0.002
GELIR	-7.5	0.000	-7.82	0.000	-4.44	0.000	-2.53	0.005	83.2	0.000	67.2	0.000
YOKULLAS	-2.3	0.010	-6.22	0.000	3.38*	0.999	3.51*	0.999	89.5	0.000	52.2	0.023

* = Katsayı anlamsızdır.

Ek 4. Düşük-Orta Gelirli Ülke Örneklemini İçin Değişkenlerin Birim Kök Testleri

Birim Kök Testi	Levin, Lin & Chu				Im, Pesaran and Shin W-stat				ADF			
	Sabitli		Sabitli ve Trendli		Sabitli		Sabitli ve Trendli		Sabitli		Sabitli ve Trendli	
	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık
KBTUK	-6.36	0.000	-6.06	0.000	-4.25	0.000	-2.46	0.006	68.2	0.000	49.49	0.001
YAS	-3.56	0.000	-20.43	0.000	-5.53	0.000	-18.68	0.000	137.3	0.000	166.6	0.000
KENT	-4.13	0.000	-5.57	0.006	-2.55	0.005	7.57*	1.000	49.5	0.013	114.5	0.000
CKOLUM	-24.4	0.000	-2.18	0.014	-6.67	0.000	5.39*	1.000	74.9	0.000	46.4	0.028
GEGITIMH	-4.00	0.000	-3.08	0.001	-1.61	0.053	-1.73	0.041	40.73	0.091	94.8	0.000
GSAGLIKH	-2.00	0.022	-6.05	0.000	0.505*	0.693	-2.04	0.000	27.19*	0.613	50.2	0.000
CINAYET	-1.26	0.102	-2.61	0.004	0.08*	0.532	0.98*	0.837	39.5	0.114	74.9	0.000
DOGUM	-14.7	0.000	-29.2	0.000	-14.8	0.000	-40.5	0.000	123.4	0.000	214.5	0.000
KBGSYH	-8.62	0.000	-7.91	0.000	-6.27	0.000	-4.18	0.000	91.9	0.000	68.7	0.000
YASBEK	1.02*	0.847	-18.8	0.000	6.91*	1.000	-12.9	0.000	41.2	0.000	120.1	0.000
OLUM	-15.4	0.000	-14.01	0.000	-10.3	0.000	-10.2	0.000	118.8	0.000	126.9	0.000
KAMUH	-7.59	0.000	-7.69	0.000	-6.57	0.000	-5.31	0.000	94.8	0.000	78.5	0.000
DIASI	-5.61	0.000	-10.8	0.000	-2.13	0.016	-3.39	0.000	50.8	0.0101	61.3	0.000
KIASI	-12.5	0.000	-11.8	0.000	-4.8	0.000	-4.69	0.000	62.8	0.000	70.78	0.000
SANITAS	-3.92	0.000	0.87*	0.807	1.06	0.855	-1.3e+04	0.000	43.1	0.057	51.5	0.008
SUKAY	-5.53	0.000	4.03*	1.000	0.19*	0.587	5.74*	1.000	45.09	0.037	45.1	0.037
TUB	-6.07	0.000	-11.6	0.000	-5.48	0.000	-5.06	0.000	87.2	0.000	59.5	0.000
GELIR	-8.44	0.000	-9.16	0.000	-6.08	0.000	-4.5	0.000	88.5	0.000	70.1	0.000
YOKULLAS	-3.25	0.006	-37.3	0.000	3.21*	0.999	1.44*	0.924	43.1	0.056	41.6	0.076

* = Katsayı anlamsızdır.

Ek 5. Düşük Gelirli Ülke Örnekleme İçin Değişkenlerin Birim Kök Testleri

Birim Kök Testi	Levin, Lin & Chu				Im, Pesaran and Shin W-stat				ADF			
	Sabitli		Sabitli ve Trendli		Sabitli		Sabitli ve Trendli		Sabitli		Sabitli ve Trendli	
	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık
KBTUK	-2.82	0.002	5.41*	1.000	-5.91	0.000	-2.07	0.018	77.04	0.000	43.04	0.000
YAS	-15.7	0.000	-23.3	0.000	-15.3	0.000	-33.6	0.000	141.03	0.000	162.6	0.000
KENT	-2.38	0.001	2.7*	0.996	17.8*	1.000	8.03*	1.000	42.7	0.003	45.56	0.000
CKOLUM	-6.66	0.000	-4.9	0.000	2.96*	0.998	2.08*	0.981	45.6	0.004	46.9	0.000
GEĞİTİM	-2.13	0.000	-4.68	0.000	-0.51*	0.304	-2.07	0.002	45.3	0.005	63.6	0.000
GSAGLIK	-0.64*	0.258	-4.42	0.000	-1.54	0.061	-1.56	0.058	32.9	0.105	38.8	0.028
CINAYET	-2.48	0.006	-3.36	0.000	-2.4	0.008	-2.67	0.003	30.2	0.002	28.8	0.004
DOGUM	-18.02	0.000	-11.6	0.000	-24.05	0.000	-24.1	0.000	144.6	0.000	170.6	0.000
KBGSYH	-6.53	0.000	-8.48	0.000	-4.88	0.000	-4.25	0.000	66.35	0.000	58.5	0.000
YASBEK	-6.52	0.000	-17.23	0.000	-1.78	0.036	-4.1	0.000	66.93	0.000	59.4	0.000
OLUM	-16.8	0.000	-19.6	0.000	-14.8	0.000	-13.7	0.000	155.7	0.000	115.7	0.000
KAMUH	-150.2	0.000	-167.06	0.000	-41.47	0.000	-36.9	0.000	98.16	0.000	80.9	0.000
DIASI	-3.23	0.000	-4.02	0.000	-2.35	0.009	-1.26	0.105	46.38	0.003	48.78	0.002
KIASI	-2.35	0.009	-5.35	0.000	-1.49	0.067	-1.85	0.031	48.03	0.000	33.68	0.090
SANITAS	-4.19	0.000	-4.31	0.000	1.33*	0.908	-2.53	0.005	53.02	0.000	54.45	0.004
SUKAY	0.57*	0.711	-3.4	0.000	4.76*	1.000	0.81*	0.791	43.04	0.000	41.6	0.014
TUB	-24.0	0.000	-4.45	0.000	-10.3	0.000	0.27*	0.608	66.5	0.000	88.4	0.000
GELİR	-7.91	0.000	-8.15	0.000	-5.22	0.000	-2.51	0.006	70.9	0.000	51.14	0.001
YOKULLAS	-113.5	0.000	-257.4	0.000	-84.6	0.000	-85.7	0.000	34.9	0.069	47.47	0.002

* = Katsayı anlamsızdır.